

„Przywróćmy Pamięć”

Teksty uzupełniające do scenariuszy lekcji

POEMAT O DZIELNEJ NIEWIEŚCIE, Księga Przysłów 31,10-31

Niewiastę dzielną któż znajdzie?
Jej wartość przewyższa perły.
Serce małżonka jej ufa,
na zyskach mu nie zbywa;
nie czyni mu źle, ale dobrze
przez wszystkie dni jego życia.
O len się stara i wetnę,
pracuje starannie rękami.
Podobnie jak okręt kupiecki
żywność sprowadza z daleka.
Wstaje, gdy jeszcze jest noc,
i żywność rozdziela domowi,
<a obowiązki - swym dziewczętom>.
Myśli o roli - kupuje ją:
z zarobku swych rąk zasadza winnicę.
Przepasuje mocą swe biodra,
umacnia swoje ramiona.
Już widzi pożytek z swej pracy:
jej lampa wśród nocy nie gaśnie.
Wyciąga ręce po kądziel,
jej palce chwytają wrzeciono.
Otwiera dłoń ubogiemu,
do nędzarza wyciąga swe ręce.
Dla domu nie boi się śniegu,
bo cały dom odziany na lata,
sporządza sobie okrycia,
jej szaty z bisioru i z purpury.
W bramie jej mąż szanowany,
gdy wśród starszyny kraju zasiądzie.
Płótno wyrabia, sprzedaje,
pasy dostarcza kupcowi.
Strojem jej siła i godność,
do dnia przyszłego się śmieje.
Otwiera usta z mądrością,
na języku jej miłe nauki.
Bada bieg spraw domowych,
nie jada chleba lenistwa.
Powstają synowie, by szczęście jej uznać,
i mąż, ażeby ją sławić:
«Wiele niewiast pilnie pracuje,
lecz ty przewyższasz je wszystkie».
Kłamliwy wdzięk i marne jest piękno:
chwalić należy niewiastę, co boi się Pana.
Z owocu jej rąk jej dajcie,
niech w bramie chwalą jej czyny.

Źródło: *Biblia Tysiąclecia*

HIERARCHIA CEDAKI WEDŁUG MAJMONIDESA

Istnieją następujące stopnie doskonałości cedaki:

najniższy, ósmy: gdy dajemy z niechęcią

siódmy: gdy dajemy mniej, niż powinniśmy, ale z radością

szósty: gdy dajemy bezpośrednio temu, kto nas o to prosi

piąty: gdy dajemy komuś, kto potrzebuje, ale o to nie poprosił

czwarty: gdy dawanie nie jest bezpośrednio; ten, kto dostaje - zna nas, ale my nie znamy otrzymującego

trzeci: gdy dający zna obdarowywanego, ale otrzymujący nie wie, kto był darczyńcą

drugi: gdy nie znają się ani potrzebujący, ani obdarowujący, a pośredniczy np. organizacja charytatywna

pierwszy, najwyższy: gdy nasza działalność charytatywna, gdy nasza cedaka - pozwala uniknąć biedy, nim się ona pojawi. To znaczy, gdy nasze pieniądze przeznaczone będą - mówiąc metaforycznie - nie na ryby, ale na wędkę i - przede wszystkim - na naukę łowienia ryb a - jeszcze lepiej - zakładania stawów rybnych.

W Izraelu, mimo że Świątynia nie istnieje, w dalszym ciągu następuje symboliczne oddzielanie dziesięciny od zbiorów rolnych.

***

Z Midrasza:

Źródło tego przekonania znajdujemy w Talmudzie, gdzie opowiedziana jest historia córki rabiego Akiby. Przepowiedziano jej, że w dniu ślubu umrze od ukąszenia węża. Był to upalny dzień. Córka rabiego zapagnęła się zdrzemnąć w cieniu altanki. Zanim się położyła na ławce, wpięła w ścianę altany złotą szpilę do włosów, by nie uwierała jej podczas snu. Zaniepokojony Akiba wyszedł do ogrodu w ślad za córką. Gdy stanął obok niej, przebudziła się i odruchowo sięgnęła po tkwiącą w ścianie szpilę. I wtedy zamarli oboje na widok straszliwego węża, który zwisał ze szpili. Zapewne dziewczyna niepostrzeżenie dla siebie samej przebiła szpilą oko jadowitemu wężowi, który miał ją śmiertelnie ukąsić. Rabi Akiba spytał: - Co uczyniłaś, moja córko, takiego dobrego, że Bóg postanowił ocalić ci życie? - Gdy siedzieliśmy przy stole - odparła córka - i wesóło ucztowaliśmy, wszedł żebrak i powiedział, że jest głodny. Nikt, oprócz mnie, go nie zauważył, więc oddałam mu swój talerz. On zjadł i pobłogosławił mnie, a potem odszedł. Na to rzekł rabi Akiba: - Cedaka uratowała cię od śmierci [Szabat 156 b]. Rabi Akiba był też świadkiem innego, podobnego zdarzenia. Gdy podróżował po morzu, zobaczył, że tuż obok poszedł na dno drugi statek. Bardzo się tym zmartwił, gdyż na tym statku płynął pewien wybitny uczoney w Piśmie. Jednakże po dotarciu do celu swej wyprawy, Akiba spotkał owego uczonego całego i zdrowego. - Kiedy wszedłem na statek - opowiedział ów uczoney - natknąłem się na biedaka, który poprosił mnie o kawałek chleba. Dałem mu cały bochenek. On zaś powiedział, że tak jak ja ocaliłem mu życie, tak Bóg uratuje moje życie [według Ze skarbnicy midraszy w przekładzie M. Friedmana]. Taki jest sens wersetu biblijnego: "Rzuć swój chleb na wodę, a po wielu dniach odnajdziesz go" [Kohélet 11:1]. Pewien człowiek pojmował ten werset dosłownie, więc chodził codziennie nad morze i wrzucał do wody bochenek chleba. Pewnego dnia rybak łowił ryby w pobliżu. Człowiek kupił od niego jedną rybę. Nie był wcale zdziwiony, gdy po rozcięciu jej brzucha znalazł perłę. Odgadł, że ryba przyplętnęła do rybaka, gdyż poczuła rzucony do morza chleb.

***

Życie w sztetl zaczynało się i kończyło cedaką. Gdy urodziło się dziecko ojciec przeznaczal pewną sumę pieniędzy dla ubogich. Gdy był pogrzeb, żalobnicy przeznaczali jakieś drobne żebrakom, którzy tłoczyli się na cmentarzu i zawodzili 'Cedaka uchroni od śmierci'. Gdziekolwiek się obróciliśmy wszystko nam przypominało o dawaniu. Jeśli zdarzyło się coś dobrego lub złego osoba wrzucała monetę do puszki. Przed zapaleniem świec szabatowych kobieta wrzucała monetę do jednej z puszek... Dzieci były wychowywane tak, aby dawanie stało się ich zwyczajem. Ojciec dawał synowi jałmużnę, aby wręczył go żebrakowi zamiast dać ją bezpośrednio. Dziecko otrzymywało zasiłek dla domu akurat wtedy, gdy proszący mieli swój zwyczajowy obchód. Gest dawania stawał się niemal odruchem.

(Marek Zborowski, Elizabeth Herzog, *Życie to życie z ludźmi*)

Materiał pochodzi ze strony <http://the614thcs.com>

EUROPEJSKA KONWENCJA PRAW CZŁOWIEKA

Artykuł 10

Wolność wyrażania opinii

1. Każdy ma prawo do wolności wyrażania opinii. Prawo to obejmuje wolność posiadania poglądów oraz otrzymywania i przekazywania informacji i idei bez ingerencji władz publicznych i bez względu na granice państwowe. Niniejszy przepis nie wyklucza prawa Państw do poddania procedurze zezwoleń przedsiębiorstw radiowych, telewizyjnych lub kinematograficznych.

2. Korzystanie z tych wolności pociągających za sobą obowiązki i odpowiedzialność, może podlegać takim wymogom formalnym, warunkom, ograniczeniom i sankcjom, jakie są przewidziane przez ustawę i niezbędne w społeczeństwie demokratycznym w interesie bezpieczeństwa państwowego, integralności terytorialnej lub bezpieczeństwa publicznego, ze względu na konieczność zapobieżenia zakłóceniu porządku lub przestępstwu, z uwagi na ochronę zdrowia i moralności, ochronę dobrego imienia i praw innych osób oraz ze względu na zapobieżenie ujawnieniu informacji poufnych lub na zagwarantowanie powagi i bezstronności władzy sądowej.

Opracowanie jednolitego tekstu w języku polskim przygotowane przez Marka Antoniego Nowickiego na podstawie "Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms as amended by Protocol No. 11", Council of Europe, H/INF(97) 6 (rev.) z uwzględnieniem tekstu Konwencji opublikowanego w Dzienniku Ustaw z 1993 r., Nr 61, poz. 284 oraz tekstu Protokołu nr 11 opublikowanego w Dzienniku Ustaw z 1998 r. nr 147, poz. 962.

***

KONSTYTUCJA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 2 kwietnia 1997 r.

Tekst Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej ogłoszono w Dz.U. 1997, NR 78 poz. 483

Rozdział II - WOLNOŚCI, PRAWA I OBOWIĄZKI CZŁOWIEKA I OBYWATELA

Art. 54.

1. Każdemu zapewnia się wolność wyrażania swoich poglądów oraz pozyskiwania i rozpowszechniania informacji.

2. Cenzura prewencyjna środków społecznego przekazu oraz koncesjonowanie prasy są zakazane. Ustawa może wprowadzić obowiązek uprzedniego uzyskania koncesji na prowadzenie stacji radiowej lub telewizyjnej.

KSIĘGA POWTÓRZONEGO PRAWA 16, 18-20

Ustanowisz sobie rządców i urzędników we wszystkich miastach, które ci daje Pan, Bóg twój, dla wszystkich pokoleń. Oni sędzić będą lud sądem sprawiedliwym.

Nie będziesz nagiął prawa, nie będziesz stronniczy i podarku nie przyjmiesz, gdyż podarek zaślepia oczy mędrców i w złą stronę kieruje słowa sprawiedliwych.

Dąż wyłącznie do sprawiedliwości, byś żył i posiadał ziemię, którą ci daje Pan, Bóg twój.

Źródło: *Biblia Tysiąclecia*

KONWENCJA O OCHRONIE PRAW CZŁOWIEKA I PODSTAWOWYCH WOLNOŚCI Z 4 LISTOPADA 1950 r.

Rządy Państw-Sygnatariuszy niniejszej konwencji, członkowie Rady Europy, zważywszy na Powszechną Deklarację Praw Człowieka, uchwaloną 10 grudnia 1948 r. przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych; zważywszy, że owa Deklaracja zmierza do zapewnienia powszechnego i efektywnego stosowania zawartych w niej praw; zważywszy, że celem Rady Europy jest osiągnięcie większej jedności jej członków i że jednym ze sposobów osiągnięcia tego celu jest ochrona oraz rozwój praw człowieka i podstawowych wolności; potwierdzając swoją głęboką wiarę w te podstawowe wolności, które są fundamentem sprawiedliwości i pokoju na świecie i których zachowanie opiera się głównie z jednej strony na rzeczywiście demokratycznym ustroju politycznym, a z drugiej - na jednolitym pojmowaniu i wspólnym poszanowaniu praw człowieka, do których się one odwołują; zdecydowane jako Rządy państw europejskich, działających w tym samym duchu i posiadających wspólne dziedzictwo ideałów i tradycji politycznych, poszanowania wolności i rządów prawa, podjąć pierwsze kroki w celu zbiorowego zagwarantowania niektórych praw wymienionych w Powszechnej Deklaracji (...).

39 PRAC ZAKAZANYCH W SZABAT:

Sianie, orka, żęcie, wiązanie snopów, młócenie, przewiewanie zboża, oczyszczanie je, mielenie, przesiewanie mąki, zagniatanie ciasta, pieczenie, strzyżenie owiec, wybielanie wełny, gręplowanie, farbowanie, przędzenie, tkanie, robienie dwóch pętli, tkanie dwoma wątkami, rozsuptywanie dwóch nici, wiązanie, rozwiązywanie, szycie dwoma ściegami, prucie w celu ponownego zszycia dwoma ściegami, polowanie, zarzynanie upolowanego zwierzęcia, obdzieranie ze skóry, solenie, skrobanie i krojenie, pisanie dwóch liter i zmywanie w celu napisania dwóch liter, budowanie i burzenie, gaszenie i zapalanie, uderzanie młotem oraz przenoszenie z jednej własności do innej (Miszna, Szabat 7,2)

***

Zakazane jest wykonywanie wszystkich tych prac oraz prac od nich pochodnych, to znaczy zmierzających do tego samego celu. Według zakazu rabinicznego nie wolno posługiwać się żadnymi narzędziami, które służą zazwyczaj do wykonywania wymienionych powyżej czynności (np., ołówka, młotka, zapalki), chyba, że to narzędzie jest użyte do dozwolonego celu - np. rozbijania młotkiem orzechów. Rabini zakazali również podróżowania w szabat, kupowania i sprzedawania, jak również innych czynności sprzecznych z duchem szabatu.

Nie wolno używać elektryczności, ponieważ służy ona do tego samego celu, co ogień - „technicznie rzecz biorąc” jest to ogień. Nie wolno jeździć samochodem ani środkami komunikacji (są napędzane prądem bądź innym materiałem „palnym”). Nie wolno też telefonować. Natomiast może być włączona sekretarka automatyczna i tzw. „krasnołudek”.

Wszystkie zakazy obowiązujące w szabat mogą być pogwałcone w celu ratowania czyjegoś życia.

USTAWA Z DNIA 21 SIERPNI 1997 R. O OCHRONIE ZWIERZĄT

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1.

1. Zwierzę, jako istota żyjąca, zdolna do odczuwania cierpienia, nie jest rzeczą. Człowiek jest mu winien poszanowanie, ochronę i opiekę.
2. W sprawach nieuregulowanych w ustawie do zwierząt stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące rzeczy.
3. Organy administracji publicznej podejmują działania na rzecz ochrony zwierząt, współdziałając w tym zakresie z odpowiednimi instytucjami i organizacjami krajowymi i międzynarodowymi.

Art. 5.

Każde zwierzę wymaga humanitarnego traktowania.

Rozdział 4

Zwierzęta wykorzystywane do celów rozrywkowych, widowiskowych, filmowych, sportowych i specjalnych

Art. 15.

1. Warunki występów, treningów i tresury oraz metody postępowania ze zwierzętami wykorzystywanymi do celów rozrywkowych, widowiskowych, filmowych, sportowych i specjalnych nie mogą zagrażać ich życiu i zdrowiu ani powodować cierpienia.
2. Warunki występów zwierząt, o których mowa w ust. 1, muszą być określone w przygotowanym przez organizatora występu scenariuszu lub odpowiednim programie zatwierdzonym przez Głównego Lekarza Weterynarii albo wskazaną przez niego osobę.
3. Zabrania się stosowania wobec zwierząt farmakologicznych i mechanicznych metod i środków dopingujących.
4. Zwierzęta, o których mowa w ust. 1, powinny mieć zapewniony właściwy wypoczynek. Zabrania się w szczególności wykorzystywania tych zwierząt bezpośrednio po transporcie, bez regeneracji wypoczynkowo-ruchowej.
5. Zwierzętom, o których mowa w ust. 1, należy zapewnić opiekę lekarsko-weterynaryjną.

Art. 17.

1. Do tresury i pokazów dla celów widowiskowo-rozrywkowych mogą być wykorzystywane tylko zwierzęta urodzone i wychowane w niewoli i tylko takie, którym mogą być zapewnione warunki egzystencji stosowne do potrzeb danego gatunku.
2. Tresura zwierząt do celów widowiskowo-rozrywkowych i obronnych nie może być prowadzona w sposób powodujący ich cierpienie.
3. Nie wolno prowadzić tresury zwierząt wyłącznie w celu zwiększenia ich agresywności.
4. Zabrania się zmuszania zwierząt do wykonywania czynności, które powodują ból lub są sprzeczne z ich naturą.
5. Zabrania się działalności menażerii objazdowych.
6. Zabrania się propagowania lub upowszechniania drastycznych scen zabijania, zadawania cierpienia lub innej przemocy, ze strony człowieka, której ofiarami są zwierzęta, chyba że sceny te mają na celu napiętnowanie okrutnego zachowania wobec zwierząt.
7. Do zwierząt, o których mowa w ust. 2, stosuje się odpowiednio przepisy art. 9.
8. Minister właściwy do spraw środowiska w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw kultury określi, w drodze rozporządzenia, minimalne warunki utrzymywania poszczególnych gatunków zwierząt wykorzystywanych do celów rozrywkowych, widowiskowych, filmowych, sportowych i specjalnych, mając na względzie zapewnienie im właściwej opieki.

Art. 18.

1. Zwierzęta wykorzystywane do celów rozrywkowych, widowiskowych, filmowych, sportowych i specjalnych mogą być przetrzymywane, hodowane i prezentowane jedynie w stadninach, cyrkach lub bazach cyrkowych oraz w miejscach przeznaczonych dla zwierząt wykorzystywanych do celów specjalnych, pod nadzorem Inspekcji Weterynaryjnej.
2. Przetrzymywanie, hodowla lub prezentacja zwierząt, o których mowa w ust. 1, musi być wykonywana w sposób gwarantujący bezpieczeństwo.

RÓŻNE DEFINICJE TOŻSAMOŚCI

Tożsamość - to wizja własnej osoby, jaką człowiek ma: właściwości wyglądu, psychiki i zachowanie się z punktu widzenia ich odrębności i niepowtarzalności u innych ludzi.

W psychologii, od czasów pojawienia się teorii E.H. Eriksona, pojęcie tożsamości występuje w kontekście dwu najważniejszych dla człowieka relacji: stosunku do siebie samego i stosunku do innych ludzi, a więc zarazem do kultury i tradycji. Wskazuje ono na szczególny typ związku, jaki łączy podmiot z nim samym - z jednej strony, z jego własną psychofizyczną i moralną kondycją (self identity) z drugiej zaś - na związek z innymi. Związek ten opiera się na mniej lub bardziej świadomych postawach wobec wyróżnionych wartości, których nosicielem jest zarówno sam podmiot, jak i inni ludzie, kultura.

Problematyka tożsamości rozważana z perspektywy specyficznie psychologicznej - komplikuje się dodatkowo przez obecność problemu podmiotu oraz przez sposób doświadczenia tożsamości, określane jako poczucie.

Wobec pojęcia tożsamości wyróżniamy terminy:

Tożsamość społeczna - uświadomienie sobie wspólnych właściwości z grupą, w której jednostka żyje, poczucie przynależności do grupy i dostrzeżenie odrębności grupy.

Tożsamość osobista - dostrzeżenie tego, co różni jednostkę od innych, powstawanie sądów na temat własnej osoby.

Źródło: *Wikipedia, wolna encyklopedia*

***

1. identyczność
2. w odniesieniu do pojedynczego człowieka: świadomość siebie
3. fakty, cechy, dane personalne pozwalające zidentyfikować jakąś osobę
4. w odniesieniu do społeczności: świadomość wspólnych cech i poczucie jedności
5. mat. równość dwóch wyrażeń, która zachodzi dla wszystkich wartości występujących w niej zmiennych

Źródło: *Słownik języka polskiego PWN*

***

Tożsamość oznacza całkowitą równość między dwoma przedmiotami, oznacza równość wszystkich istot.

Źródło: Edmund Ohlendorf *Tożsamość europejska jako przedmiot nauczania i uczenia się*